

Правни аспект примене инструмената заштите од девизног ризика

Снежана Маџаревић, виши саветник, Сектор за послове монетарног
система и политике, Народна банка Србије

Београд, 20. јула 2010.

Припремљено за Конференцију “Заштита од девизног ризика”

Основне напомене

- I. Нормативни оквир (закони, подзаконски прописи, уговори)
- II. Правне препреке и ограничења
- III. Активности Народне банке Србије
- IV. Нацрт закона о изменама и допунама Закона о девизном пословању

Нормативни оквир – закони и други прописи

I. Закони:

- Закон о девизном пословању;
- Закон о тржишту хартија од вредности и других финансијских инструмената.

II. Подзаконски прописи:

- Одлука о условима и начину рада девизног тржишта;
- Одлука о условима и начину обављања платног промета са иностранством;
- Упутство за спровођење Одлуке о условима и начину обављања платног промета са иностранством;
- Одлука о условима под којима банке, резиденти и нерезиденти врше послове са финансијским дериватима.

Нормативни оквир – уговори (1/1)

Уговори – финансијски деривати (изведени финансијски инструменти, чија је цена изведена из другог, основног финансијског инструмента (спот курс, каматне стопе на домаћу валуту, каматне стопе на страну валуту);

- **Девизни термински уговор (форвард)** – уговор о куповини/продаји девиза (са датумом извршења на одређени дан у будућности), по унапред утврђеном курсу;
- **Валутни своп** – уговор о куповини/продаји девиза уз обавезу купца/продавца да исти износ девиза прода/купи на уговорени дан у будућности, по унапред утврђеном курсу;
- **Валутна опција** – врста терминског уговора којим купац стиче право да, уз обавезу плаћања уговорене премије, купи (“call” опција) или да прода (“put” опција) девизе у унапред одређеном периоду или на унапред одређени дан у будућности, по унапред утврђеном курсу.

Нормативни оквир – уговори (1/2)

Банка – клијент (правно лице)

- Оквирни уговор о терминским трансакцијама;
- Одобрен лимит за терминску трансакцију или уплаћен наменски депозит;
- Уговарање појединачног посла купопродаје девиза (валута, износи, рокови доспећа обавеза, курсеви, додатни инструменти обезбеђења);
- Презентација документа којима клијент доказује основ и обавезу/потраживање за плаћање/наплату у девизама (фактура, профактура, уговор са страним партнером и др.);

Правне препреке и ограничења (1/1)

- Закон о девизном пословању (члан 38.) по коме се девизе могу куповати само за намене које су дозвољене законом (плаћања према иностранству, као и плаћања у земљи по основу члана 34. ЗДП-а);
- Свака појединачна терминска трансакција купопродаје девиза везана је за унапред уговорене послове клијента из којих проистиче девизна обавеза/потраживање (одлив или прилив девиза);
- Предуслов за обављање терминске трансакције – претходно обезбеђење докумената за очекивана (будућа) плаћања у девизама.

Правне препреке и ограничења (1/2)

- Непостојање одговарајућег законског основа за пребијање дуговања и потраживања (нетинга) по основу послова са финансијским дериватима;
- Непостојање међународно стандардизованог уговора о обављању послова са финансијским дериватима (International Swaps and Derivatives Agreement – ISDA);
- Непрецизно и несвеобухватно законско дефинисање финансијских деривата (Закон о тржишту хартија од вредности и других финансијских инструмената и Закон о девизном пословању).

Активности Народне банке Србије (1/1)

- Ублажавање захтева за документацијом којом се доказује обавеза плаћања у девизама – допуна Одлуке о условима и начину обављања платног промета са иностранством и измене и допуне Упутства за спровођење Одлуке (ступили на снагу 5. јуна 2010. године);
- Регулисање своп трансакција купопродаје девиза између Народне банке Србије и банака:
 - Одлука о условима и начину обављања своп куповине и своп продаје девиза између Народне банке Србије и банака;
 - Оквирни уговор о своп куповини и своп продаји девиза.

Активности Народне банке Србије (1/2)

Нацрт закона о изменама и допунама Закона о девизном пословању

Сугестије Народне банке Србије:

- Да се да се Законом не прописују намене за које се купују девизе на девизном тржишту (измена члана 38. ЗДП-а);
- Прецизнија и шира дефиниција финансијских деривата, која укључује нестандардизоване финансијске деривате на девизном (ОТС) тржишту;
- Законски основ за пребијање потраживања и обавеза по пословима са финансијским дериватима;
- Слободно обављање послова са финансијским дериватима у земљи и иностранству (евентуално, регулаторно овлашћење НБС у случају угрожавања циљева монетарне политике).

Питања, предлози и сугестије

Народна банка Србије

- Сектор за послове монетарног система и политике

e-mail: monetarni.kabinet@nbs.rs,

тел. 011/333 80 90

- Сектор за девизне послове

e-mail: kabinet.devizno@nbs.rs,

тел. 011/333 79 18